

Ігор БРИНДАК, викладач

Назва цієї статті походить від слів української колядки, де під світлом розуміється Ісус Христос. Відомо, що у Євангелії Спаситель називав себе Світлом світу і Світлом життя (Йо.8,12). Однак згадка про світло має не тільки алегоричний характер. Відомо і у Святому Письмі, і в церковній історії, що іноді Бог свою присутність виявляв через реальні світляні знаки. Про це, власне, йтиме мова у публікації.

Усі ми з дитинства звикли бачити на іконах святих із німбами довкола голови. Звідки походить така традиція? Згідно з євангельськими словами «Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі діла, прославляли Отця вашого, що на небі» (Мт. 5,16). Крім того, Святе Письмо дуже цікаво описує сходження пророка Мойсея з гори після отримання десяти заповідей: «І сталося, як сховався Мойсей із Синай-гори, а обидві таблиці свідчення були в руці його, як сховався з гори, не знав він, що обличчя в нього стало променистим, бо він розмовляв з Господом. Бачили Арон і всі сини Ізраїля, як обличчя Мойсея сяяло промінням і боялися вони приступити до нього» (Вих. 34,29-30). Тобто, як бачимо, світло з обличчя Мойсея пояснюється як наслідок його розмови з Богом. Канонізовані святі, як відомо, теж постійно тримали зв'язок із Богом.

В Євангелії також описана подія Преображення. Це коли Ісус із трьома апостолами, Петром, Яковом та Йоаном, піднявся на гору, де переобразився перед своїми учнями. Ось як це описує Євангеліє: «Обличчя його засяяло, наче сонце, а одежа побіліла, наче світло» (Мт. 17,2).

З новозавітніх святих перший випадок виділення світла зустрічаємо у святого первомученика і архидиякона Стефана. Коли в Діяннях апостолів згадується про суд на Стефаном, то подається наступне: «І коли всі, що засідали в синагозі, дивилися

на нього, бачили його обличчя, немов обличчя ангела (Ді. 6,15). Тут, правда, не уточнюється, що означають слова «немов обличчя ангела», але з інших місць Святого Письма ми знаємо, що при появі ангелів від них ішло світло (пор. Мт. 28,3).

Загальновідомим у нашій державі є історія святих князів Бориса і Гліба, які загинули через те, що не хотіли братовбивчої війни. Їхні тіла люди знайшли саме через те, що там, де вони лежали, виходило якесь неприродне світло. Подібне сталося ще з одним українським святим – Йосафатом Кунцевичем. На його особі зупинимося детальніше щонайменше з двох причин. По-перше, обставини життя і смерті Йосафата досліджувала спеціальна комісія, яка засідала у Полоцьку в 1628 році, тобто через п'ять років після загибелі священномученика. Усі результати роботи комісії ретельно задокументовані. Тобто ми не маємо справу зі ситуацією, про яку іноді говорять «хтось десь сказав». По-друге, серед свідків, які давали зізнання перед комісією, були люди різних релігійних переконань: греко-католики, до яких, власне, належав святий Йосафат, римо-католики, православні, протестанти і юдеї. Це, власне, дає підстави судити про об'єктивність інформації. Окрім того, слід нагадати, що у той час усі свідчення давалися під присягою.

А тепер – конкретніше про самі свідчення. Ось що пише житель білоруського міста Вітебська Григорій Пестрець, за віросповіданням – протестант-кальвініст: «І хоч я кальвініст, та совість мучить мене, і я визнаю і вважаю за чудо, що разом із двома іншими свідками, вже померлими, бачив я над домом архієпископа, в якому Він був убитий, якусь вогняну хмару, що стояла там близько півгодини, але під час убивства зникла (цит. за збірником «Святий Йосафат Кунцевич: документи щодо беатифікації». Упорядник отець Йосафат Романик //Львів: « Місіонер», 2010. - Стор. 200-201).

Крім Григорія Пестреця, ще два свідки, Богдан Остапів та Іван Гутор, potwierдили, що бачили над резиденцією Святого Йосафата в момент нападу якусь дивну вогняну хмару. І при тому вони обидва у той час знаходилися на відстані трьох миль від Вітебська (там же, стор. 203 і 217). Свідок Петро Іванович: «Протягом усього часу, доки тіло слуги Божого було у воді, надзвичайно густа мряка сповила ціле місто, аж видавалося, що ціле місто зі страху вмирає... Одного разу Вовк (тут мається на увазі житель Вітебська Наум Вовк, один із організаторів змови проти Йосафата. – прим.І.Б.), сказав мені, Петру Івановичу, що пізніше бачив упродовж кількох ночей якесь світло над тим місцем ріки, де було затоплене тіло слуги Божого. Я не дуже повірив, і тому однієї ночі сам вийшов, щоб побачити те світло. І дійсно, на власні очі побачив, як кілька разів із ріки виходило полум'я» (там же, стор. 204-205). Тут варто уточнити, що тіло Йосафата лежало у Двіні п'ять днів. І увесь цей час над Вітебськом була мряка. Аж після видобуття тіла з води появилось сонце. Це potwierдило на процесі аж дванадцять чоловік (там же, стор. 207). А світло в річці, де було затоплено тіло, бачив також Симеон Шкляй (там же, стор. 210). Ще один житель Вітебська, Іван Щур, заявив, що коли вже тіло вбитого витягнули з води, то

він особисто побачив ясний світляний стовп прямо над обличчям покійного (там же, стор. 209). До всього вище вказаного доречно додати, що моці святого Йосафата принесли не тільки надприродне світло, а для декого й цілком природне. Мається на увазі, що біля них відбулося багато зцілень. І найчастіше матеріали беатифікаційного процесу фіксують саме зцілення від хвороб очей, у тому числі й від сліпоти.

У нашому часописі вже не раз писалося про життя і чуда великого ліванського подвижника святого Шарбеля Маклуфа (1828-1898). Коли цей чоловік упокоївся у Бозі, то в монастирській хроніці його брата серед іншого записали таке: «Ми втратили яскраву зірку, яка своєю святістю берегла наш орден, Маронітську церкву й Ліван. Молімося, щоб Бог дозволив йому чувати над нами і об'явив нам своє світло, аби воно могло провадити нас у темряві життя» (Цит. за Патриція Каттанео, «Святий Шарбель: монах-чудотворець» // Львів: «Свічадо», – стор. 68).

Ця молитва була вислухана не тільки в духовному, але й у фізичному значенні. Знову надамо слово очевидцям. Георг Еммануїл Абі-Сассен: «Уже від першої ночі після того як його (Шарбеля) поховали, ми звикли бачити сяйво над його могилою з наших домів, які знаходяться у десяти хвилинах ходи на південь від монастиря. Це яскраве світло, відмінне від того, яке випромінюють електричні лампочки. Воно з'являлося і зникало. Незалежно від того, як довго воно світило, завжди було однаково яскравим. Завдяки світлові нам ліпше, ніж удень, було видно будівлю монастиря і східний бік церкви, що знаходяться навпроти гробу. Ми хотіли піти до монастиря і розповісти про це монахам. Проте вони не повірили б нам. Ми спостерігали це видиво щовечора, коли приходили до сусідів: їхній будинок розташований саме навпроти монастирського склепу. Усі, хто був з нами того вечора, також бачили це світло. Це відбувалося доти, поки не відкрили гріб і забрали звідти тіло отця Шарбеля. Після цього світло припинило з'являтися» (Цит. за отець Мажор Авад, «Життя святого Шарбеля» // Львів: «Добра Книжка», 2014. - Стор. 21). Саба Бу Мойсей Ковайні: «Точно не пам'ятаю, коли після похорону отця Шарбеля почало з'являтися яскраве світло з гробу, де був похований отець Шарбель. Але про це добре знали ті селяни, які мали свої хати навпроти монастирського гробів, це з південного боку монастиря. Звідти ті чутки поширилися серед мешканців Егмею і Гоюли (мусульманські містечка), а також дійшли до міста Атаби. Їхні мешканці цілими натовпами приходили, щоб відвідати могилу. Люди казали, що це світло спочатку було невеликим, але ставало щораз більшим, ширшим і вищим, воно росло» (Там же, стор. 22).

Як ми знаємо, у минулому році Католицька Церква проголосила святим Папу Івана Павла II. І хоч зовсім небагато часу проминуло від дня його кончини, але багато чудес здійснив Бог за його заступництвом. Про одне з них варто згадати. Воно не було включене у беатифікаційний чи канонізаційний процеси, але зате стало видиме цілому світові. Тут мова йде про чудо у польському містечку Бещади. 2 квітня 2007 року в другу річницю

смерті Папи у цьому місті відзначали день його пам'яті. Під вечір група молодих людей вийшла на природу і розпалила ватру. Коли вогонь розгорівся, то з нього утворився силует Папи Івана Павла II із жестом, який той за життя уділяв людям благословення. Це явище було сфотографоване і розійшлося по різних ЗМІ. Наразі не було спроб якось пояснити його. Проте явище почали дуже специфічно трактувати. А конкретніше в різних антикатолицьких публікаціях з'явилися твердження, що, мовляв, чудо в Бещадах є доказом перебування Папи у пеклі. Спробуємо розібратися з цим твердженням. Дійно, вогонь у Святому Письмі часто асоціюється з пеклом. Але не тільки. Поява Бога у багатьох місцях Біблії теж пов'язується з вогнем. Наприклад, до Мойсея Бог промовляє з палаючого куща (Вих. 3,2-6). Коли ізраїльтяни мандрували пустелею, Бог супроводжував їх у вигляді вогняного стовпа (Вих. 13,21-22). Святий порок Ілля був взятий до неба на вогняній колісниці (2Цар. 2,19). Святий Дух зійшов на апостолів у вигляді вогняних язиків (Ді. 2, 1-4). Що ж стосується пекла, то Євангеліє каже: «Там буде плач і скрегіт зубів (Мт. 13, 41-42). Під скреготом зубів розуміється злоба, ненависть. А якщо йдеться про чудо у Бещадах, то цілком виразно видно, що рука Папи піднята для благословення. Цей жест аж ніяк не може асоціюватися з пеклом, бо в пеклі благословення немає. Тож якщо у Бещадах насправді було правдиве чудо, то воно якраз і є доказом Святості Івана Павла II.

Слід, однак, зауважити, що самі по собі світляні знаки ще не є доказом святості. Святе Письмо ясно каже, що «сам сатана вдає з себе ангела світла» (2 Кор. 11,14). Тому у всіх випадках, мова про які була вище, згадувані особи не були канонізовані виключно на основі, скажімо так, світлового фактору. Для проголошення їхньої святості явища світляні служили як додатковий елемент. Однак для кожного з нас ці надзвичайні знаки Божої ласки мають стати заохоченням самим бути «світлом для світу» (Мт. 5,14). Тож читаємо у Книзі книг: «Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі» (Мт. 5,16).

Ігор БРИНДАК «В темностях земних Світло засвітило ...»/"Жива вода" №1 2015р.